

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічна історія України

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань усіх галузей знань
(цифр і назва галузі знань)

спеціальність усіх спеціальностей
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))
(спеціалізація)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та культури

протокол № 8 від

6. 01. 2020 р.

Завідувач кафедри

В. П. Гончарова
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету української філології та соціальних наук

Н.О. Гончарова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Єрич Тетяна Григорівна, кандидат історичних наук, ст. викл. кафедри української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми:

Чорна Ліана Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

©Єрич Т.Г., 2020

© ІДГУ, 2020

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	26	6
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 7-8	Семінарські заняття:	
	22	6
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 4	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес розвитку системи суспільного виробництва, що конкретизується в господарській системі кожного історичного періоду.

Метою вивчення дисципліни «Економічна історія України» є оволодіння студентами системним знаннями щодо розвитку господарських занять, господарських форм і відносин на етнічних українських землях від найдавніших часів до сьогодення.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Вступ до спеціальності з основами наукових досліджень», «Історія України та української культури», «Історія первісного суспільства».

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Історія України та української культури», «Вступ до спеціальності», «Спеціальні історичні дисципліни».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. **Знання:** теоретичного матеріалу щодо розвитку господарства на українських землях, основних галузей господарства, економічних реформ та їх наслідків, економічної політики державина різних етапах історії.

2. *Уміння*: узагальнити, критично осмислити основні підходи та концепції щодо розвитку господарства, обґрунтувати свою світоглядну позицію, схарактеризувати розвиток господарства, виділяти характерні ознаки окремих його періодів, визначити основні галузі господарства; скласти порівняльні таблиці, що відтворюють розвиток господарства в цілому, його окремих галузей, регіональну специфіку.
3. *Комунікація*: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з економічних питань, виявляти повагу до опонентів, створювати умови для комунікації із представниками наукових, громадських організацій.
4. *Автономність та відповідальність* виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, активну громадянську позицію та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1.	Вступ. Тема 1. Еволюція господарства первісної доби.	4	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	8
2.	Тема 2. Економічний розвиток Київської Русі.	4	2	2	-	-	6	2	2	-	-	-	12
3.	Тема 3. Розвиток економіки України у XIII ст. - першій половині XVII ст.	6	4	2	-	-	8	-	-	-	-	-	12
4.	Тема 4. Економічний розвиток України у другій половині XVII – XVIII ст.	4	2	2	-	-	6	2	-	2	-	-	12
5.	Тема 5. Економіка України у XIX ст.	4	2	2	-	-	6	2	-	2	-	-	8
6.	Тема 6. Розвиток господарства України наприкінці XIX – на початку XX століття.	4	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	12
7.	Тема 7. Господарство України в період боротьби за державну незалежність (1917–1920 рр.).	6	4	2	-	-	6	2	2	-	-	-	12
8.	Тема 8. Господарство України у 1921 – 1939 рр.	6	2	4	-	-	8	-	-	-	-	-	10
9.	Тема 9. Господарство України в 1939 р. – 90-ті роки XX ст.	4	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	8
10.	Тема 10. Економіка незалежної України.	6	4	2	-	-	6	4	2	2	-	-	10

11.	Проміжний контроль						4						4
	Разом:	48	26	22	-	-	72	12	6	6	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Вступ.

Предмет і завдання курсу. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами.

Тема 1. Еволюція господарства первісної доби.

Господарство в період палеоліту, мезоліту, неоліту, енеоліту. Економіка трипільців. Господарство в період бронзового та залізного віків. Особливості матеріальної культури кіммерійців, скіфів, сарматів.

Соціально-економічний устрій грецьких колоній Північного Причорномор'я. Особливості розвитку господарства східнослов'янських племен.

Тема 2. Економічний розвиток Київської Русі.

Економічні передумови утворення держави Київська Русь.

Процес феодалізації селян і земельні відносини. Стан сільського господарства у Київській Русі. Землеробство, скотарство, промисли. Розвиток ремесла. Міста. Торгівля.

Тема 3. Розвиток економіки України у XIII ст. - першій половині XVII ст.

Економічні та політичні наслідки розпаду Київської Русі. Феодальна роздробленість. Економічний розвиток Галицько-Волинського князівства. Монголо-татарська навала, її наслідки.

Українські землі під владою Литви і Польщі. Розвиток сільського господарства. Поширення феодального землеволодіння. Фільваркове господарство. Волочна система. Закріпачення селян. Стан ремесла. Цехи. Зародження мануфактури.

Народна колонізація Запоріжжя. Формування козацького землеволодіння.

Тема 4. Економічний розвиток України у другій половині XVII – XVIII ст.

Утворення Української козацької держави. Економічна політика Б. Хмельницького. Перетворення козацтва на привілейований стан. Старшинське землеволодіння.

Економічний розвиток України у складі Російської держави. Лівобережна Україна. Розвиток ремесла. Мануфактурна форма організації виробництва.

Господарський розвиток Слобідської України. Колонізація Південної України. Господарство Запорозької Січі. Зимівники. Розвиток господарства на Правобережній Україні та західноукраїнських землях.

Тема 5. Економіка України у ХІХ ст.

Криза феодально-кріпосницької системи. Розвиток капіталізму в сільському господарстві. Розвиток капіталізму в промисловості. Початок промислового перевороту. Індустріалізація.

Розклад феодально-кріпосницької системи господарства в Західній Україні. Аграрні відносини в Галичині. Селянська реформа у західноукраїнських землях. Розвиток промисловості і торгівлі в Галичині. Стан сільського господарства і промисловості у Північній Буковині й Закарпатті.

Скасування кріпацтва у Наддніпрянській Україні. Наслідки реформи 1861 р. Розвиток капіталізму в Україні у 60 - 90-ті роки ХІХ ст. Завершення промислового перевороту. Розвиток транспорту. Внутрішня і зовнішня торгівля. Фінанси. Грошовий обіг. Кредит.

Економічний розвиток західноукраїнських земель у друг. пол. ХІХ ст.

Тема 6. Розвиток господарства України наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

Розвиток промисловості. Концентрація виробництва. Утворення монополій. Фінансовий капітал. Економічна політика царського уряду. Стабілізація фінансово – кредитної системи. Торгівля. Розвиток сільського господарства, аграрні відносини. Столипінська аграрна реформа та її наслідки для України. Основні економічні показники економічного розвитку в 1913 році. Вплив Першої світової війни на розвиток господарства України.

Економічний розвиток західноукраїнських земель наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Еміграційні процеси та їх причини.

Тема 7. Господарство України в період боротьби за державну незалежність (1917–1920 рр.).

Соціально-економічна політика Центральної Ради. Посилення кризових явищ в економіці.

Господарське життя Української Держави періоду Гетьманату.

Економічна політика Директорії. Земельний закон Директорії.

Економічна політика радянської влади. Запровадження політики «воєнного комунізму», її основні риси та наслідки.

Тема 8. Господарство України у 1921 – 1939 рр.

Економічне становище України на початку 20-х років та перехід до нової економічної політики. Згорання непу. Форсована індустріалізація. Примусова колективізація сільського господарства та її наслідки. Господарство України в роки довоєнних п'ятирічок.

Західноукраїнські землі в 20 – 30-х роках ХХ ст.

Тема 9. Господарство України в 1939 р. – 90-ті роки ХХ ст.

Економічне становище західноукраїнських земель на початку Другої світової війни. Господарство України в роки Другої світової війни. Повоєнна відбудова народного господарства. Соціально – економічний розвиток України в 50 – 60-ті роки. Перехід від галузевого до територіального планування та управління. Наслідки створення раднаргоспів.

Повернення до галузевої системи планування і управління (1965 р.).
Проблеми соціального розвитку республіки.

Економіка України в 70 – 80-ті роки. Наростання кризових явищ в економіці. Розвиток промисловості. Сільське господарство в умовах довготривалої кризи.

Тема 10. Економіка незалежної України.

Економічне становище України та основні напрямки економічної політики в період переходу до ринкових відносин. Проблеми реформування економіки на сучасному етапі.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 1. Еволюція господарства первісної доби.

Тема 2. Економічний розвиток Київської Русі.

Тема 3. Розвиток економіки України у XIII ст. - першій половині XVII ст.

Тема 4. Економічний розвиток України у другій половині XVII – XVIII ст.

Тема 5. Економіка України у XIX ст.

Тема 6. Розвиток господарства України наприкінці XIX – на початку XX ст.

Тема 7. Господарство України в період боротьби за державну незалежність (1917–1920 рр.).

Тема 8. Господарство України у 1921 – 1939 рр.

Тема 9. Господарство України в 1939 р. – 90-ті роки XX ст.

Тема 10. Економіка незалежної України.

5.3. Організація самостійної роботи студентів денної (заочної) форм навчання

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	18 (16)	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	2 (2)	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: <ul style="list-style-type: none">- опрацювання наукових статей;- конспект першоджерел- підготовка реферату;- підготовка до презентації результатів дослідження;- опрацювання тем для самостійного вивчення	12 (10) 16 (16) 8 (6) 16 (16) – (42)	Анотації наукових статей Конспект Реферат Презентація
	Разом	72 (108)	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Вільшанська О. Л. Повсякденне життя населення України під час Першої світової війни / О. Л. Вільшанська // Укр. іст. журн. – 2004. – № 4. – С. 56–71.
2. Гай-Нижник П.П. Народне міністерство фінансів УНР: проблеми становлення (січень – квітень 1918 р.) // УІЖ. – 2008. – №1. – С. 59 – 75.
3. Корновенко С. В. Аграрне законодавство П. Скоропадського у контексті вітчизняного та європейського досвіду вирішення земельного питання (1918 – 1921 рр.) // УІЖ. – 2008. – №4. – С. 72 – 81.
4. Поліщук Ф. Фінансова політика Української Центральної Ради і Директорії // Розбудова держави. – 1995. - № 7 – 8. – С.57 – 60.
5. Ричка В.М. Про склад і структуру великокнязівського двору середньовічного Києва // УІЖ. – 2007. – № 3. – С. 4 – 16.
6. Томулець В.М. Роль і значення торгівлі у становленні і розширенні економічних зв'язків Бессарабії з українськими губерніями (1812 – 1868 рр.) // УІЖ. – 2005. - № 5. – С. 11 – 20.
7. Федоренко В. Інвестиції та економіка України // Економіка України. – 2007. – № 5. – С. 12 – 16.
8. Циганенко Л.Ф. Вплив дворянських родин Бессарабії на економічний розвиток краю (перша половина ХІХ ст.) / Проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст. – К.: Інститут історії України, 2008. – Вип. ХV. – С. 158-174.

Перелік періоджерел для конспектування

1. Закон України «Про підприємництво» від 7 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991.
2. Закон України «Про підприємства в Україні» від 27 березня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991.
3. Закон України «Про господарські товариства» від 10 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991.
4. Закон України «Про селянське (фермерське) господарство» // Відомості Верховної Ради України. – 1992.
5. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» 17 липня 1997 р. – Урядовий кур'єр. – 14 серпня 1997.
6. Земельний кодекс України. // Земля і люди України. – 1992. – № 7-8.
7. Земельний кодекс України. // Урядовий кур'єр. – 2001, 15 листопада.

Тематика рефератів:

1. Сільське господарство України в ХІІІ – першій половині ХVІІ ст.
2. Розвиток ремесла та торгівлі на українських землях у ХІІІ – ХV ст.
3. Аграрні відносини в Україні у ХVІ – першій половині ХVІІ ст.
4. Аграрна еволюція українських земель у другій половині ХVІІ – ХVІІІ ст.
5. Соціально – економічні наслідки Української національної революції сер. ХVІІ ст.
6. Господарство Запорозької Січі. Зимівники.
7. Розвиток сільського господарства у другій половині ХІХ ст.
8. Розвиток торгівлі у другій половині ХІХ ст.
9. Столипінська аграрна реформа, її сутність та соціально – економічні наслідки.
10. Вплив Першої світової війни на господарство України.
11. Економічна програма Центральної Ради. Посилення кризових явищ в економіці.
12. Економічна політика гетьмана П.Скоропадського.
13. Економічна програма Директорії. Земельний закон Директорії.

14. Господарство України в роки Другої світової війни.
15. Господарські реформи 1957 р. та 1965 р., їх сутність та соціально – економічні наслідки.
16. Інтеграція України у європейську та світову економіку.

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 15 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом з економічної історії України, а також вміння застосовувати ці знання у практичній діяльності.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Схарактеризуйте економічні передумови утворення держави Київська Русь.
2. Проаналізуйте причини наростання кризових явищ в економіці України в 70 – 80-ті рр. ХХ ст.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. *Шкала та схема формування підсумкової оцінки*

**Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання
в підсумкову оцінку за традиційною шкалою**

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Реферат	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті.

Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервіс GoogleClassroom.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Аграрна історія України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=3467&chapterid=1175>
2. Баран В.К., Даниленко В.М. Українське село в добу розвинутого соціалізму // Історія українського селянства. – К., 2006.
3. Березин И. Краткая история экономического развития. – М., 1999.
4. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації (XIX – XX століття). – К.: Генеза, 1996. – 360 с.
5. Економічна історія України: Навчальний посібник / Уперенко М. О., Кузнецов Е. А., Парієнко Г. К. та ін. – Одеса, 2005.

6. Злупко С. М. Економічна історія України. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – 367 с.
7. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів. – Київ-Чернівці, 2008. – С.331 – 334.
8. Історія України. Навчальний посібник для ВНЗ (доп. МОН України). – 3-є вид. // Бойко О.Д. – К.: Академія, 2010.
9. Колективізація і голод на Україні 1929 – 1933 рр. Збірник документів і матеріалів. – К., 1993.
10. Коломієць С.С. Історія формування української моделі розвитку сільського господарства (з найдавніших часів до сьогодення). Частина 1. – Київ, 2003. – 180 с.
11. Лазарович М. В. Економічна історія. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 431 с.
12. Лазарович М. В. Історія економіки: Навч. посібник. — Тернопіль, 2007. — 344 с.
13. Лазарович М. В. Історія економіки: Навч. посібник. 2-ге видання, стереотипне. — Тернопіль: ПП Шпак, 2008. — 356 с.
14. Перевозчиков В.І., Тимчик О.А. Економічна історія українських земель (X – ХУІІІ ст.). – Харків, 2009.
15. Сидоренко О.Ф. Українські землі у міжнародній торгівлі (ІХ – середина ХVІІІ ст.). – К., 1992.
16. Україна і світ. Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства / Під ред. Б.Д. Лановика. – К., 1994.
17. Україна в ХХ столітті (1900 – 2000): Зб. Документів і матеріалів / Упоряд.: А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.Ю. Король та ін. – К., 2000.
18. Українська Центральна Рада: Документи і матеріали. – У 2 тт. – К., 1996.

10.2. Допоміжні джерела

1. Гуржій О., Реєнт О., Н. Шапошнікова Нариси з історії розвитку виробничих відносин і торгівлі в Україні (друга половина ХVІІ — початок ХХ ст.). — Київ: Інститут історії України НАН України, 2018. — 365 с.
2. Вирський Д. Новоросія Incognita: Кременчук 1764-1796 рр. (матеріали з історії регіональної столиці). – К.: Інститут історії України НАН України, 2019. – 214 с.
3. Гладун О. М. Нариси з демографічної історії України ХХ століття / НАН України. Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. – К., 2018. – 224 с.
4. М'якотін В. О. Революція та еміграція / Відп. ред.: Г. В. Папакін; Ред. кол.: О. О. Маврін, О. О. Новікова, З. П. Борисюк; Упоряд. О. О. Новікова. – К., 2017. – 116 с.
5. Радянськість: спроба діагностики крізь призму повсякденності. Матеріали ІІ Всеукраїнського науково-теоретичного семінару, 7-8 квітня 2016 р., м. Вінниця / Ред. кол.: О. А. Коляструк (відп. ред.), Н. В. Жмуд (відп. секретар), Т. Р. Кароєва; Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. – Вінниця: ТОВ "Нілан-ЛТД", 2017. – 152 с. – (Повсякдення: візії та смисли).
6. Війна з державою чи за державу? Селянський повстанський рух в Україні 1917-1921 років / Під заг. ред. В. Лободаєва; Авт. кол.: Д. Архірейський, П. Ісаков, М. Ковальчук, Д. Красносілецький, В. Лободаєв, Б. Малиновський, Ю. Митрофаненко, Д. Михайличенко, В. Резніков. – Х., 2017. – 400 с.
7. Брославський В.Л. Аграрна історія Правобережної України 1739 – 1861. Тернопіль, 2010.
8. Васюта І. К. Галицько-волинське село між світовими війнами / І. К. Васюта . – Львів : Каменяр, 2010. – 507 с.
9. Велика війна 1914-1918 рр. і Україна / упоряд. О. П. Реєнт; НАН України, Ін-т історії України. – К. : КЛІО, 2013. – 784 с.
10. Верховцева І. Г. Село Південної Бессарабії в умовах радянської країни // Український селянин. Зб. наукових праць. – Вип. 12. – Черкаси: Черкаський національний університет, 2010. – С. 235-237.

11. Верховцева І. Г. Соціокультурні передумови колективізації сільського господарства у Південній Бессарабії // Питання аграрної історії України та Росії: Матеріали восьмих наукових читань, присвячених пам'яті Д.П. Пойди. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський національний університет, 2010. – С. 155-163.
12. Верховцева І. Г. Колективізація сільського господарства у Подунав'ї: аграрно-культурні аспекти // Гуржіївські історичні читання: Збірник наукових праць. – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2011. – Вип. 4. – С. 264-266.
13. Ветрова Г.В. Соціальні зміни у складі населення Півдня України у другій половині XIX ст.: історіографія проблеми // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці. – Запоріжжя, 2009. – Вип. 23. – С. 25-31.
14. Ветрова Г.В. Правові умови формування буржуазії на Півдні України у другій половині XIX ст.// Науковий вісник ІДГУ: Історичні науки. Філологічні науки: Збірник наукових праць. – Ізмаїл, 2009. – Вип. 26. – С. 3-6.
15. Ветрова Г.В. Умови праці та побуту сільськогосподарського робітництва на Півдні України у другій половині XIX ст. // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2009. – № 12 (90). – С. 200-209.
16. В'ятрович В. Україна. Історія з грифом «Секретно» / Володимир В'ятрович. – Х., 2014. – 512 с.
17. Гай-Нижник П.П. Народне міністерство фінансів УНР: проблеми становлення (січень – квітень 1918 р.) // УІЖ. – 2008. – №1. – С. 59 – 75.
18. Герасимчук О. Виступи селянства Чернігівської губернії проти столипінського землевпорядкування в роки Першої світової війни (серпень 1914–червень 1917 р.) / Олександр Герасимчук // Сіверян. літопис. – 2012. – № 3 / 4. – С. 102–110.
19. Дізанова А.В. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. У роки третьочервневої монархії // Україна: Нові часи: Посібник для студентів-заочників. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – С. 152-163. (У співав. Тичина А.К., Церковна В.Г., Верховцева І.Г., Гончарова Н.О., Чорна Л.В., Шевченко А.М., Ветрова Г.В.)
20. Діяльність місцевих органів державної влади на Правобережжі у добу гетьманату Павла Скоропадського. Збірник документів, матеріалів та світлин. Упорядники: Галатир В.В., Олійник Ю.В., Павлунішина Т.Д. – Хмельницький, 2014. – 310 с.
21. Жванко Л. М. Біженство Першої світової війни в Україні : док. і матеріали (1914-1918) / Любов Миколаївна Жванко. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 359 с. : табл.
22. Марков Г. Е. Первобытное общество : учебное пособие / Геннадий Евгеньевич Марков. – М. : Издательство исторического факультета Московского университета, 2009. – 210 с.
23. Мицик Ю.А., Бажан О.Г., Власов В.С. Історія України: Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
24. Мірущенко О. Економічний розвиток Запорозьких Вольностей періоду Нової Січі. – К., 2015. – 456 с.
25. Національна та історична пам'ять: Збірник наукових праць. – Вип. 7.: Павло Скоропадський – останній гетьман України (до 140-річчя від дня народження) / Під ред. В.Ф. Солдатенка. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2013. – 310 с.
26. Перехрест О.Г. Українське село 1941 – 1945 рр.: економічне і соціальне становище. – Черкаси, 2013.
27. Рукавицын И. А. Финансовые и кредитные учреждения Украины конца XIX – начала XX века в открытках, документах и фотографиях / Под ред. И. А. Рукавицына. – Том 2. – К.: Книга-плюс, 2013. – 368 с.
28. Смолій В. Степанков В. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 рр.). (Електронний варіант навчального посібника) – К., 2009.

29. Тимченко В.М. Розвиток торговельного мореплавства між північнопричорноморськими регіонами Російської імперії та Туреччиною (1774 – 1853pp.) // УДЖ. – 2009. – №2. – С.66 – 77.
30. Тичина А. К. Початок нового часу/ Україна: Нові часи: Посібник для студентів-заочників. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – С. 6-10 (У співав.: Церковна В.Г., Дізанова А.В., Гончарова Н.О., Чорна Л.В., Шевченко А.М., Ветрова Г.В.).
31. Тичина А. К. Модернізація набуває обертів / Україна: Нові часи: Посібник для студентів-заочників. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – С. 87-91. (У співав.: Церковна В.Г., Дізанова А.В., Гончарова Н.О., Чорна Л.В., Шевченко А.М., Ветрова Г.В.).
32. Україна: нові часи. Посібник для студентів-заочників /За ред. А.К. Тичини. – Ізмаїл, 2010.
33. Циганенко Л.Ф. Дворянське землеволодіння та землекористування на початку ХХ ст. (по матеріалам Бессарабської губернії) // Південний Захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. – Одеса: Видавництво «Optimum», 2008. –Вип. 6. – С. 27-44.
34. Циганенко Л.Ф. Вплив дворянських родин Бессарабії на економічний розвиток краю (перша половина ХІХ ст.) / Проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст. – К.: Інститут історії України, 2008. – Вип. ХV. – С. 158-174.
35. Циганенко Л.Ф. Дворяни-іноземці в освоєнні південноукраїнських земель (друга половина ХVІІІ – ХІХ ст.). // Часопис української історії: збірник наукових статей. – 2009. – Вип. 13. – С. 5-9.
36. Чорна Л.В. Західноукраїнські землі у першій половині ХІХ ст. // Україна. Нові часи: Посібник для студентів-заочників. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – С. 54-66. (у співав.: Тичина А.К., Дізанова А.В., Верховцева І.Г., Церковна В.Г., Гончарова Н.О., Шевченко А.М.).
37. Чорна Л.В. Кочове та землеробське населення в І тисячолітті до н. е. // Південна Бессарабія (з найдавніших часів до кінця ХVІІІ ст.): навчально-методичний посібник. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – С. 36-65.
38. Чуткий А. Нариси з економічної історії України. – Кн. 1: На перехресті торгових шляхів / Ред. В. Олексієнко. – К.: Темпора, 2013. – 616 с.
39. Шевченко А.М. Зовнішня торгівля портів Південної Бессарабії у роки румунського панування (1856-1878)// //Збірник наукових праць. Серія «Історія та географія» Харк. нац. пед. ун-та ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2009. –№ 35. – С.56-58.
40. Шевченко А.М. Експорт промислової продукції з портів Півдня Українинаприкінці ХІХ — на початку ХХ ст. // Інтелігенція і влада. Серія «Історія». – 2009. – №.16. – С. 75-82.
41. Шевченко А.М. Перша світова війна на землях України// Україна. Нові часи: Посібник для студентів-заочників. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – С. 54-66. (у співав.: Тичина А.К., Дізанова А.В., Верховцева І.Г., Церковна В.Г., Гончарова Н.О., Чорна Л.В.).

10.3. Інтернет-ресурси

<http://history.org.ua/uk> – Інститут історії України НАН України

<http://www.litopys.org.ua> – ІЗБОРНИК. Історія України ІХ-ХVІІІ ст. Першоджерела та інтерпретації

<http://uamoderna.com> – Україна модерна. Міжнародний інтелектуальний часопис.